

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Поливанюка Віталія Васильовича

«Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України», представленої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки»

Досвід ведення визвольної боротьби Збройних сил України проти загарбницьких військ РФ, свідчить про те, що фізична підготовка є об'єктивною необхідністю, яка забезпечує фізичну готовність військовослужбовців до бойової діяльності, виконання службових завдань за призначенням. Даний факт пов'язаний з тим, що у сучасних умовах успішне використання бойової техніки та озброєння, якими б сучасними вони не були, залежить від людей, які ними керують, від їхньої професійної, морально-психологічної та фізичної підготовленості. Провідне місце у підтриманні належного рівня фізичної підготовленості особового складу відводиться, в тому числі, фахівцям фізичної культури і спорту Збройних сил України. У зв'язку із зазначеним вважаємо, що дисертаційну роботу Віталія Поливанюка можна трактувати як відповідь військової педагогічної науки на сучасні вимоги Збройних сил України щодо якісної професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України. Зміст роботи дозволяє зрозуміти хід та результати всього дослідження, дає підстави констатувати глибоке усвідомлення його автором сутності досліджуваної проблеми.

Важливо також відзначити, що дисертаційне дослідження тісно пов'язане з науково-дослідними роботами Національного університету оборони України «Формування та розвиток професійної компетентності фахівців фізичної культури та спорту системи безпеки та оборони України в процесі підвищення кваліфікації» (державний реєстраційний номер 00121U111767); «Розвиток військово-прикладних навичок та стресостійкості військовослужбовців засобами

кросфіту» (державний реєстраційний номер 00121U111766). Це підтверджує актуальність та практичну значущість роботи.

Високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження Поливанюка Віталія Васильовича підтверджується: методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; широтою й різноманітністю теоретичної бази. У дисертаційному дослідженні автор поставив за мету теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України в процесі професійної підготовки у ВВНЗ.

Досягнення поставленої мети базується на глибокому аналізі процесів, що відбуваються в системі підготовки фахівців фізичною культурою і спорту Збройних сил України, визначенні наявних проблем, що потребують уваги, узагальненні та порівнянні набутого досвіду. Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із вдало підібраних автором методів наукового пізнання: аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації педагогічної та іншої літератури, спостереження, опитування, тестування, анкетування, моделювання, статистичного аналізу. Як бачимо, вибір методів дослідження обумовлений поставленою метою й відповідає завданням, які вирішуються автором, що дозволило здійснити комплексний аналіз предмету дослідження. Систематизація та узагальнення значного практичного та теоретичного матеріалу лягли в основу запропонованих автором положень і висновків щодо вдосконалення процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України.

Структура роботи відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин і підпорядкована реалізації основних завдань дослідження складається з анотації, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. На основі проведеного аналізу, а також теоретичних знань у сфері педагогіки, глибокого розуміння сучасної ситуації у системі підготовки

майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України дисертантом запропоновано методичні рекомендації, обґрунтованість яких підтверджується всім змістом дослідження.

Аналіз поняттєво-категорійного апарату щодо професійної компетентності фахівців військової галузі дав можливість з'ясувати поняттєву неоднозначність у потрактуванні різних видів компетентності військових фахівців. Обґрунтувати структуру професійної компетентності майбутнього офіцера – фахівця з фізичної культури і спорту Збройних сил України, яка включає ціннісно-мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, індивідуально-психічний і суб'єктний компоненти.

У результаті цілої низки складних вимірювальних процедур дисертантом визначено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України у системі вищої військової освіти, а саме: забезпечення ціннісно-мотиваційного ставлення до формування професійної компетентності в процесі професійної підготовки у ВВНЗ; педагогічне моделювання процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України; удосконалення професійно орієнтованої методики формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України; конкретизація та уточнення критеріїв і показників оцінювання сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України.

Досить цікавою є спроектована педагогічна модель формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України у системі вищої військової освіти, що складається з взаємопов'язаних цільово-методологічного, змістовного, суб'єкт-суб'єктного, методичного та оцінно-результативного блоків й виконує ілюстративно-пояснювальну, прогностичну і координаційну функції.

Одним з результатів проведеного педагогічного дослідження стала методика формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту ЗС України, що являє собою навчальну систему, яка

обґрунтована на провідних ідеях системного, компетентнісного, контекстного, діяльнісного, інтегративного і суб'єктного методологічних підходів до навчання і включає цілі, принципи, оптимально підібрані методи, прийоми, форми та засоби формування професійної компетентності. Дана методика включає три етапи – мотиваційний, пізнавально-діяльнісний і оцінно-рефлексивний.

Важливим є обґрунтування критеріїв оцінювання сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України, які охоплюють всі аспекти її прояву: асіологічно-спонукальний, пізнавально-знаннєвий, операційно-діяльнісний, індивідуально-психічний, суб'єктний. Визначено рівні сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України: низький, посередній, достатній, високий.

Педагогічне дослідження спрямовано на встановлення достовірних відмінностей у рівнях сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту в експериментальній групі до та після формувального етапу педагогічного експерименту. Згідно з результатами експериментального етапу дослідження встановлено позитивний вплив обґрунтованих педагогічних умов на динаміку формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту в експериментальній групі. Після їх впровадження кількість курсантів з достатнім рівнем сформованості професійної компетентності зріс на 54%. Результативність впровадження педагогічних умов підтверджується підвищенням рівня сформованості професійної компетентності курсантів (90%) по завершенню формувального етапу експерименту.

Основні результати дослідження відображено у 20 наукових працях, серед яких: 1 – колективна монографія, 7 наукових статей (3 у співавторстві) – у періодичних наукових фахових педагогічних виданнях України включених до міжнародних наукометричних баз, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, 11 (6 у співавторстві) – у збірниках тез доповідей на наукових конференціях і семінарах, 1 – навчальний посібник у співавторстві.

Дисертаційна робота є завершеною працею. Висновки відображають основні наукові досягнення проведеного дослідження, містять узагальнюючі і конкретні рекомендації.

Поряд із вказаними позитивними сторонами рецензована робота містить ряд моментів, які викликають зауваження та потребують уточнення, а саме:

1) в ході аналізу наукових джерел чи був врахований досвід підготовки фахівців із фізичної культури і спорту збройних сил країн членів НАТО;

2) одна з педагогічних умов, а саме забезпечення ціннісно-мотиваційного ставлення курсантів до формування професійної компетентності в процесі професійної підготовки у ВВНЗ на нашу думку потребує більш детального опису;

3) в тексті дисертації мають місце деякі повтори. Наприклад, організація дослідження у розділі II (с.72-74) і розділі III таблиця 3.1 «Програма проведення експериментального дослідження» (с.172-173);

4) педагогічна модель формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України в процесі професійної підготовки у ВВНЗ містить змістовний блок, який, на нашу думку, потребує більш детального розкриття свого змісту;

5) текст розділу III надто перевантажений кількісним аналізом отриманих даних, графіками і таблицями, більшість яких доцільно було б перенести в додатки.

Висновок. Дисертаційна робота Поливанюка Віталія Васильовича «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України» є цілісною, самостійною, завершеною роботою на правах рукопису, яку виконано на актуальну тему з використанням наукових методів дослідження. Робота характеризується чіткістю змісту, містить науково обґрунтовані науково-теоретичні результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача та достатньо представлені у наукових працях. Дисертація відповідає спеціальності 011 - Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертацій,

затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (з наступними змінами), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор, Поливанюк Віталій Васильович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 - Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

Начальник науково-дослідної лабораторії наукового супроводження розроблення нормативів і стандартів з фізичної підготовки і спорту науково-дослідного центру проблем фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України, кандидат наук з фізичного виховання та спорту

Володимир МИХАЙЛОВ

____. _____ 2023